herpy

AGAMER

Painted Dragon

Ctenophorus pictus

Ctenophorus pictus er en lille, dagaktiv agam fra Australiens tørre indre, hvor hannen om foråret lyser i rødt, gult og blåt. Den bliver 18-25 cm, graver sig ned i sand og lever af insekter. Arten er en travl og hurtig terrarieøgle, der kræver et langt, sandet terrarie, stærk varme og UVB, men ikke meget højde. Arten er meget kortlivet, og der findes kun lidt pasningsviden for netop den.

Familie: Agamidae Tidligere navn: *Amphibolurus pictus; Ctenophorus dudleyi* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**18-25 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**8-16 g**
Levetid	**1-2 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 40 × 40 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Hotspot	**35-40 °C**
Temperatur, nat	**20-25 °C**
Luftfugtighed	**20-40 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og planter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2-4 æg**
Kuld pr. år	**1-4**
Inkubation	**55-80 dage** ved 28-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er opført på CITES liste III (af Australien) og i EU's bilag C (forordning 338/97). Dokumentation kræves i praksis kun ved indførsel til EU fra eksportlandet. CITES-myndighed i Danmark er Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Ctenophorus pictus er en mellemstor agam med kort, dybt hoved, glatte skæl og store, tydelige ører. Fra nakken løber en lav kam, som dyret kan rejse, når det bliver forskrækket. Kroppen er lav og kompakt, og halen udgør omkring to tredjedele af den samlede længde. Kroppen er 7-10 cm fra snude til kloak, hele dyret måler 18-25 cm, og et voksent dyr vejer 8-16 g.

Hannen er i yngletiden brun til orangerød med lyse, mørkkantede tegninger og anflugt af klart blåt og gult. Der findes røde, orange og gule hanner. De røde er mest aggressive og forsvarer deres område kraftigt, mens de gule overlever bedre og får flere afkom. Farverne bliver svagere med alderen.

C. pictus er en af de mest kortlivede agamer. I naturen lever de fleste kun omkring et år, og kun omkring hvert tiende dyr når en anden vinterdvale. Også i fangenskab ser arten ud til kun at leve omkring et år, til forskel fra slægtninge som *Ctenophorus nuchalis*, der kan blive langt ældre i terrariet. Den, der vil holde arten, skal derfor regne med at avle, hvis bestanden skal bestå. Hunnerne og de unge dyr er matte, ofte rustbrune, og er svære at se mod sandet. Det videnskabelige navn kommer af latin pictus, malet, og hentyder formentlig til hannens farver.

Dyret er hurtigt og nervøst og egner sig ikke til at blive taget op. Til gengæld er det en fornøjelse at se på, for hannerne nikker med hovedet, vifter med forbenene og slår med halen i en stadig strøm af signaler. Arten hører til en slægt af agamer, der alle er knyttet til Australiens tørre egne. Den tidligere slægt *Amphibolurus* er i dag delt, og ældre litteratur bruger derfor ofte det gamle navn *Amphibolurus pictus*.

Udbredelse og levested

Ctenophorus pictus lever i de tørre dele af det sydlige og centrale Australien: det sydøstlige Western Australia, South Australia, det nordvestlige Victoria og det vestcentrale New South Wales. Mod nord når den ind i det sydlige Northern Territory og det sydvestlige Queensland. Langt de fleste fund er fra South Australia. Typelokaliteten er opgivet som "Südaustralien" og peger på Adelaide-egnen.

Arten er almindelig i sit område og vurderes som ikke truet.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Arten lever i halvtørre og tørre egne, især i krat og tuegræsland på sandet eller salt jord. Her er der varme, tørre somre og kølige vintre og kun lidt regn. Dyret er dagaktivt og solelsker. Det sidder og venter på bytte fra en sten, en lav gren eller en tue og løber ud efter forbipasserende insekter, især myrer og andre leddyr. Når det bliver forstyrret, flygter det til et nærliggende hul i jorden. Dyret graver selv.

Om vinteren går arten i dvale i jorden, og yngletiden falder i forår og forsommer. Dyrenes foretrukne kropstemperatur er omkring 36 °C.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et par eller en lille gruppe på op til tre voksne dyr skal have et terrarie på mindst 100 × 40 × 40 cm (længde × bredde × højde). Målet er lånt fra *Ctenophorus nuchalis*, der har samme levevis. Arten er terrestrisk og løber meget, så gulvarealet er det vigtige, ikke højden. Større er altid bedre. Sæt et sikkert låg på, for dyret kan hoppe overraskende højt.

Bunden er sand, så dyret kan grave. Brug rent legesand eller filtersand uden kemikalier, og lav laget så dybt som muligt, helst 10 cm eller mere i en del af terrariet. Indret med flade sten, korkbark og skjul, helst et pr. dyr, og med en eller to høje sten eller grene, hvor hannen kan sidde og se ud. Sæt tunge sten helt ned på bunden og pak sand omkring dem, så dyret ikke graver under dem og bliver klemt. Hold hanner adskilt, for de er territoriale. Et par eller en han med to eller tre hunner går fint.

Lav ventilationen med net i toppen. Rengør dagligt for afføring, og skift dele af sandet efter behov.

TEMPERATUR

Arten er en ørkenøgle og skal have en stor temperaturforskel. Luften i den kølige ende skal være omkring 25 °C om dagen, og under solpladsen skal overfladen være 35-40 °C, så dyret kan nå sin foretrukne kropstemperatur på omkring 36 °C. Solpladsen bør ikke komme over 43 °C. Mål med et termometer i både den varme og den kølige ende, og brug et IR-termometer til selve solpladsen.

Om natten kan temperaturen falde til 20-25 °C; tallene er lånt fra *C. nuchalis*. Om vinteren skal både temperatur og dagslængde sænkes, for arten går i dvale i naturen. Dyret skal altid kunne komme væk fra varmen. Er hele terrariet for varmt, kan det få hedeslag.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være lav, omkring 20-40 %; tallet er et skøn ud fra levestedet. Terrariet skal ventileres godt og holdes tørt, og sandet må ikke blive fugtigt, med undtagelse af æglægningshjørnet. Sprøjt let en gang om dagen, så dyrene kan drikke dråberne, og stil desuden drikkevand i en lav, tung skål, som skiftes hver dag.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Dagaktive ørkenarter har brug for stærkt lys og UVB. Ferguson-zonen er ikke fastlagt for arten; *C. nuchalis* hører til zone 3-4, og zone 3 er et godt udgangspunkt. Brug et UVB-rør af høj ydelse eller en kombineret varmelampe med UVB over solpladsen, så dyret kan komme tæt på. Om sommeren skal lyset være tændt omkring 13 timer og om vinteren 8-10 timer. UVB-rør skiftes hver 6.-12. måned, kombinationslamper efter 12-18 måneder.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten æder mest insekter, ofte myrer og andre små leddyr i naturen, og enkelte dyr tager også plantedele. I terrariet er fårekyllinger og kakerlakker hovedfoderet, med melorme og silkeorme som afveksling. Foderdyrene må ikke være større end dyrets hoved er bredt. Støv foderdyrene med kalk ved hvert foder og med en multivitamin en gang om ugen, ikke oftere.

Voksne dyr fodres to til tre gange om ugen med så meget, de kan æde på omkring 20 minutter. Unge dyr fodres næsten dagligt. Fjern uspist foder, for kakerlakker og fårekyllinger kan bide dyret om natten. Arten æder også en del plantekost i fangenskab, så tilbyd mælkebøtteblade, blomster eller andre blade, og se, hvad dyret vil have. Vælg kun planter, der ikke er sprøjtet med gift.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Dyret er hurtigt, nervøst og trækker sig hurtigt væk, hvis det forskrækkes. Håndtering er ikke nødvendig og stresser dyret.

Hannen markerer sit område med hovednik og armsving. To hanner i samme terrarie slås og kan skade hinanden alvorligt. Hold derfor kun en han, og giv ham en eller flere hunner. Hunnerne er fredelige og kan holdes sammen, hvis der er plads og masser af skjul.

Unge dyr bør holdes adskilt fra voksne, for de ældre dyr kan tage dem for føde.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er større og farvestærk, har et bredere hoved og større lårporer på bagbenenes underside. Hunnen er mindre og dæmpet i farven, ofte rustbrun. Unge dyr kan være svære at kønsbestemme, og farverne udvikler sig først med modenheden. Da de fleste dyr kun lever omkring et år, yngler de allerede i det første forår efter klækningen og den første vinter; den præcise alder for kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

PARRING

Yngletiden falder om foråret og forsommeren, efter vinterdvalen. Hannen viser sig frem med hovednik og farveskift, jager hunnen rundt og bider hende i nakken under parringen. Dyrene skal være sunde og have fået stærkt lys og varme, og en vinterperiode med kortere dage og lavere temperatur forud for yngletiden passer til artens årsrytme. Hannen skal være hos hunnen hele tiden: uden hannens vedvarende tilstedeværelse lægger hunnen ikke befrugtede æg. Hold derfor parret sammen hele sæsonen i et terrarie med mange skjul, så hunnen kan trække sig.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 2-4 æg pr. kuld og 1-4 kuld pr. sæson. I forårs- og sommermånederne skal der være et hjørne eller en dækket kasse med sand, der holdes fugtigt, hvor hun kan grave. Vandskålen må ikke stå, hvor hun kan grave, for en hun kan lægge æg i den, og så går æggene tabt. En drægtig hun graver rundt i hele terrariet og æder ofte mindre, og efter lægningen ser hun pludselig tyndere ud. Tjek dagligt for nye æg.

INKUBATION

Æggene børstes fri for sand og lægges uden at blive vendt, halvt nedgravet i fugtigt vermiculit i lukkede bægre. Ruges de ved 28-32 °C, er 30 °C et godt udgangspunkt. Temperaturen påvirker kønnet: ved 28 °C bliver de fleste unger hunner, ved 32 °C bliver fordelingen mere lige, og også forældrene har betydning. Varigheden er ikke dokumenteret for arten; hos *C. nuchalis* klækker æggene efter 8-11 uger ved samme temperaturer.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne skal have et simpelt terrarie med fugtigt køkkenrulle som bund de første uger, en solplads og flere skjul ved forskellige temperaturer. Sprøjt flere gange dagligt den første uge, derefter en gang om dagen. Ungerne skal have mad med det samme: små fårekyllinger og meget små kakerlakker samt finthakkede mælkebøtteblade. Adskil ungerne fra de voksne, der kan æde dem, og sorter dem efter størrelse, så de svageste ikke bliver jaget væk fra maden. Opdrætsrådene er lånt fra *C. nuchalis*.

Sundhed og typiske fejl

De fleste sygdomme skyldes fejl i pasningen. Typiske problemer er:

- Knoglesvind (metabolisk knoglesygdom) ved for lidt UVB og kalk. Insekter er fattige på kalk, så tilskud er nødvendigt.
- Mave-tarm-problemer og fordøjelsesstop ved for lav temperatur og for store foderdyr.
- Skader på snuden, når dyret gnider mod glas eller net i et forsøg på at flygte.
- Indvoldsparasitter hos nyindkøbte dyr. Få en afføringsprøve undersøgt.
- Fedme og fedtlever ved for hyppig fodring.
- Æglægningsvanskeligheder hos hunner, der ikke har en egnet kasse.
- Bid fra foderdyr, der er blevet i terrariet om natten.

Gå til en dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis dyret holder op med at æde, er sløvt eller har en opsvulmet bug.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.